

PERSBERICHT

31 januari 2013

Verslag aan het Waals Parlement

Het onderhoud van de wegen en snelwegen in Wallonië – Planning, financiering en kwaliteitscontrole van de werken

Het Rekenhof publiceert op zijn website een auditverslag over de manier waarop de Waalse overheid de kwaliteit van herstellingswerken aan het wegennet controleert. Het onderzoek kaderde meer bepaald in de tenuitvoerlegging van het masterplan om het Waalse wegen- en snelwegennet weer in goede staat te brengen.

Het eerste onderzoeksthema heeft betrekking op de strategie, de planning en de financiering van de onderhoudswerken. Het actualiseert de vaststellingen uit twee voorgaande rapporten van het Rekenhof en gaat na welke impact de toenmalige aanbevelingen hebben gehad. Het tweede onderzoeksthema heeft betrekking op het controlesysteem dat de overheid uitbouwde om de kwaliteit van de werken te beoordelen.

Gebrek aan sturing

Het operationeel plan 2009-2014 van de overheid vertoont een gebrek aan sturing omdat de algemene directie niet beschikt over een prospectieve boordtabel die gecoördineerd werd met die van de departementen en van de directies.

Gebrek aan coördinatie tussen de diensten om te bepalen waar herstellingen nodig zijn en om de werken te plannen

De directie *Recherche et contrôle routier* baseert zich op de database met wegeninfo om te bepalen waar onderhoudswerken nodig zijn en om die werken te plannen. De wegeninfo wordt geregistreerd en geactualiseerd, maar niet systematisch gestaafd en nog minder benut door de territoriale directies. Die geven nog altijd de voorkeur aan onderzoeksmethoden gebaseerd op terreinkennis en visuele inspecties door hun medewerkers. Er is geen historiek van de bouw- en onderhoudswerken aan het Waalse wegennet en het is onmogelijk om vroegere werken te traceren.

Niet-naleving van de planning

In 2009 keurde de Waalse regering een wegenplan goed dat voorzag in 575 werven voor een budget van 731,4 miljoen euro zonder btw. Twee jaar later werden de ambities getemperd en werd het initiële plan omgeturnd tot een *masterplan* met 322 werven voor een totaalbedrag van 500 miljoen euro zonder btw.

Twee actoren spelen een rol in de ontplooiing van het plan: sinds mei 2010 fungeert Sofico als opdrachtgever, waarbij hij zorgt voor de financiering, de uitvoering, het onderhoud en de exploitatie van het net, terwijl de *Service Public de Wallonie* als bouwdirectie technische bijstand verleent.

Sofico schakelde een studiekantoor in om een planning op te stellen. Het studiekantoor maakte een lijst van de werven en rangschikte de werken in volgorde van prioriteit.

Die volgorde van prioriteit werd echter niet gerespecteerd bij de effectieve tenuitvoerlegging van de werven, wat de meerwaarde van de door de consultant ontwikkelde methode drastisch inperkt.

Onzekere financiering en vertraging bij de uitvoering van het plan

De modaliteiten voor de financiering van het hele wegenplan staan nog niet vast. Het grote risico van die situatie is dat de doelstellingen inzake herstelling van het structurend netwerk, niet gerealiseerd worden.

Het Rekenhof vestigt de aandacht op het feit dat de voorwaarde die gekoppeld was aan het bekomen van een lening bij de Europese Investeringsbank en die betrekking had op het wegen van te zwaar beladen vrachtwagens, thans niet gerespecteerd wordt. Bovendien heeft de uitvoering van het wegenplan heel wat vertraging opgelopen.

Kwaliteitsplannen

De contractuele documenten van een opdracht omvatten onder meer ook kwaliteitsplannen om de verantwoordelijkheidszin van aannemers aan te scherpen als het gaat over de kwaliteit van de uitgevoerde werken. De kwaliteitsplannen verplichten de medecontractanten tot een systeem van zelfcontrole door hen bepaalde controles toe te vertrouwen die de overheid voordien zelf uitvoerde. De overheid superviseert de controles op basis van de resultaten die de aannemers meedelen. De doelmatigheid van het systeem wordt echter gecompromitteerd door het feit dat er geen richtlijn is die gemeenschappelijke normen oplegt aan alle territoriale directies en de resultaten niet gecentraliseerd noch transversaal geëxploiteerd worden.

In het raam van het bestek (type Qualiroutes) werd de garantietermijn op vijf jaar gebracht, maar die termijn dreigt niet overal op dezelfde manier te worden toegepast omdat « behoorlijk gemotiveerde omstandigheden » kunnen worden ingeroepen om die termijn te verlengen of in te korten. Het grote risico van die situatie is dat het algemene principe van de waarborgtermijn van vijf jaar op uiteenlopende manieren wordt geïnterpreteerd en toegepast.

Kwaliteitscontrole door de overheid: zeer weinig controlemaatregelen vóór de werken

Uit de analyse van 88 werfdossiers blijkt dat de aanwezigheidsgraad van elk soort controle sterk uiteenloopt. De residuele draagkracht van de rijweg, bijvoorbeeld, wordt het minst vaak gecontroleerd en voorafgaande tests worden zelden uitgevoerd. Die situatie impliceert grote risico's voor de duurzaamheid van de uitgevoerde onderhoudswerken.

Slechts in een klein aantal van de onderzochte dossiers werden diverse materiaalcontroles uitgevoerd. De samenstelling van bitumineuze materialen wordt dan weer het vaakst gecontroleerd. Het aantal dossiers waarin kon worden nagegaan of de andere geplande controles werden uitgevoerd, en meer in het bijzonder de controles met betrekking tot de hechtingslaag, was aanzienlijk kleiner.

Beperkte doeltreffendheid en geringe doelmatigheid van het controlesysteem

Het door de overheid ingestelde controlesysteem laat toe verschillen op te sporen ten opzichte van kwaliteitseisen waaraan de aannemers moeten beantwoorden: in 88 onderzochte dossiers brachten controles door de overheid 197 niet-conforme toestanden aan het licht.

De manier waarop de overheid die opgespoorde niet-conforme toestanden afhandelt, laat echter heel wat te wensen over: in 30,7 % van de gevallen is er geen sprake van enige opvolging en wordt er geen proces-verbaal opgesteld; 42,7 % van de gevallen wordt zonder gevolg geklasseerd; in 19,3 % van de gevallen krijgt de aannemer een lichte financiële sanctie opgelegd en in amper 7,3 % van de gevallen volgt er een bijsturing om de vastgestelde tekortkoming te herstellen of deels weg te werken. Het systeem is niet erg doeltreffend want in meer dan 90 % van de gevallen leiden de bevindingen van de kwaliteitscontrole niet tot betere wegen.

De verhouding tussen de jaarlijkse kostprijs van de uitgevoerde controles en tests enerzijds en de effectief aangebrachte verbeteringen anderzijds, wijst uit dat het systeem laag scoort qua doelmatigheid.

Onvoldoende personeel om de controles uit te voeren

De algemene directie kampt met een algeheel personeelstekort, een compleet ontwrichte leeftijds piramide, een uitstroom die nefast kan zijn voor de werking van de directie en grote moeilijkheden om mensen aan te werven.

Omdat er een personeelstekort is in de diensten die met de rechtstreekse controles belast zijn, schoof de minister een oplossing naar voren waarbij een opdracht zou worden

uitgeschreven om controleurs ter beschikking te stellen. Die oplossing levert echter niet de verhoopde resultaten op qua doeltreffendheid en doelmatigheid.

Vermits Sofico overweegt om zelf controleurs in dienst te nemen, stelt het Rekenhof eens te meer vast dat Sofico moeilijkheden ondervindt om zijn rol als opdrachtgever te vervullen zonder op het terrein te komen van de *Service Public de Wallonie*, die als bouwdirectie optreedt.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot een beter overheidsbeheer door de parlementaire vergaderingen, de beheerders en de gecontroleerde diensten nuttige en betrouwbare informatie te bezorgen, die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk van de overheden die het controleert.

Het verslag *L'entretien des routes et autoroutes en Wallonie – Programmation, financement et contrôle*, evenals de Nederlandstalige samenvatting en dit persbericht zijn terug te vinden op de website van het Rekenhof: www.rekenhof.be.